http://wp.me/pFrEi-BC
HERMETİZM NEDİR?

Hermetizm ilk düşünce, inanç ve sırların keşfi, her türlü gizemin içinde yer aldığı gnostik öğretidir. **Gnostik** terimi **"sezgi veya tefekkür yoluyla edinilebilen bilgi"** anlamındaki gnosis kaynak göster sözcüğünden türetilmiştir; isim olarak kullanıldığında gnostisizm mensuplarına verilen ad olup, "gnostisizmi benimsemiş kimse" anlamına gelir; sıfat olarak kullanıldığında ise, gnostisizm sözcüğünün sıfatı olup "gnostisizm ile ilgili" anlamına gelir.

Hermetizm ile Ezoterizm çoğu zaman birbiri yerine ve iç içe kullanılmıştır. Hermetizm dha geniş alan bulduğu için burada kullanmak daha uygun olmuştur.

BUGÜNKÜ HERMETİK OLUŞUMLAR: **ORDU VE ÜNİVERSİTE**

ÜNİVERSİTE

Çağımızda toplumların en uygar ve örgütlü yapılarını oluşturmakta olan silahlı kuvvetlerde ve akademik kurumlarda hermetik özellikler bütün canlılığıyla yaşamaktadır. **Akâdemik kurumların giderek meslek okulları haline dönüştükleri durumlarda bu özellikler silinmekte, fakat akademik yapı, yani özgür bilim ve araştırma ortamı canlanır canlanmaz, yeniden canlanmaktadır. Üniversiteler kuruluşlarında son derecede kapalı zanaat loncaları gibi kurulmuşlardır.** Burjuvazinin kilise egemenliğinden silkinerek kendi yöntemlerini kendi doğasına göre düzenlemeye başladığı dönemin, XII. ve XIII. yüzyılın eseri olan üniversite kuruluşu, çağında öbür meslek loncalarının modellerini yakından izlemek zorunda kalmıştır. Bilginin isteği ve yeteneği olana verilmesi, fakat ehil olmayandan da saklanması zorunluluğu daha o zaman da fark edilen bir durumdu. Bunun için en ehil olanların en güçlü olanlarla bir araya getirilerek bilginin iletilmesi ve geliştirilmesi çabasının biçimlenmiş kurumu olarak üniversite bütün hermetik yöntemleri benimsemiş ve kullanmıştır.

XIV. yüzyıl başlarında, en eski tıp okullarından olan Montpelier Tıp Okulu'nun eğitim süreci, bu konuda bir fikir verebilir. Montpelier'de tıp eğitimi 3 yıldı. Bunun sonunda Bakalorya sınavı vardı. Dört saat süren bu sınav sonunda adayın Apollo'nun defne çelenginden bir üzüm koparmış olduğu ilân edilirdi. Bakalorya sözcüğü, *"Bacca laurea - Defne üzümü"* sözünden gelir. Bunun ardından aday kamuya açık üç konferansta, üç tıbbi metni okuyup yorumlar. Bundan sonra *"Per intentionem adapiscendi licentiam"* adlı sınav gelir.

Bu adayın ikişer gün arayla dört kez en az birer saat bir tezi savunmasıdır. Bunun ardından *"Rigorosum"* gelir. Saat 12'den 16'yâ kadar süren bu sınavda aday kurayla çektiği iki konuyu anlatmak zorundadır. Bunun ardından *"ticentium"* töreni gelir. Kamuya açık olan bu törende üniversite rektörü, iki profesörün huzurunda adaya rütbesini tevcih eder. Artık Licentiat adını alan aday bundan sonra iki yıl daha eğitim görür ve ardından *"Triduanes"* adlı büyük sınav gelir. Üç gün süren bu sınavda aday her gün öğleden önce ve sonra birer saat sınanır. Bu başarıldığında *"Actus triumphalis"* adı verilen büyük törene sıra gelir. Tören bir önceki gün çanlar çalınarak ilân edilir. Tören adayın evinin önünde başlar. Büyük bir alayla üniversitenin bütün öğrencilerinin refakatında üniversiteye gelinir. Latince konuşmaların ardından adaya Doktor başlığı, altın bir yüzük, altın bir kemer ve Hipokratın bir kitabı verilir. Aday jüri önünde yemin eder. Sonra ayağa kaldırılarak jüri üyelerinin arasına oturtulur. Bu onun doktorlar arasına katıldığının göstergesidir.

Bugün benzeri törenler ana hatlarıyla aynı şemada, Batının bütün büyük üniversitelerinde sürdürülmektedir. Daha 50-60 yıl öncesine kadar üniversite öğrencileri kılıç bile taşır ve kamuya kapalı gizli toplantılarda belirli gizemleri de paylaşırlardı.

Bugün bu geleneksel yaklaşım, üniversitelerin yeryüzünün her yerinde kalite erozyonuna uğrayışı ve basit meslek yüksek okulları düzeyine indirgenmiş olması sonucunda önemini yitirmiş görülüyor. Ancak bununla birlikte üniversiteler arasında önem farklılaşması da gözleniyor. **Kimi üniversitelerin gerek yönetim gerekse bilim alanlarında değer taşıdıkları, kimilerininse daha ayak işlerine göre insan yetiştirdikleri görülüyor.** Yeryüzünün önemli karar yönetim organlarını ellerinde tutan kesimlerin ve akademik ağır topların ise gene de ancak belli üniversitelerin diplomasını taşımaları, en azından o üniversitelerin açtığı çeşitli yan eğitim imkanlarından faydalanmış olmaları gerekiyor. **Yale, Harward, Oxford ve Cambridge Üniversiteleri, Johns Hopkins, Massachusets Institute of Technology** gibi kurumlar alanlarında tekel gücünü ellerinde bulunduruyorlar. Dikkat edildiğinde

bunların yüzyıllar ötesinden kalmış geleneklerini ya da daha yakın zamanlarda oluşturulmuş da olsa sağlamca kurumlaşmış töreleri büyük bir kıskançlıkla korudukları dikkati çekiyor.

Örnekse ne denli modernleşmiş bir görüntü kazanırlarsa kazansınlar hemen hiçbir üniversite akademik kisveden vazgeçemiyor. Batının bütün üniversiteleri ***"Godeamus igütur"***[1] sözleriyle başlayan ve aslında çapkınca bir bohem yaşama övgü niteliğinde olan ilâhi benzeri şarkıyı bir ulusal marş gibi ayakta söylüyor.

Gene örnek olarak Stockholm Üniversitesinde ***"Doktor"*** rütbesi alınışının törensel seyri verilebilir. Aday bir dizi ön sınavlarda başarısını ispat etikten sonra son sınava sıra gelir. Bu sınava aday, biri henüz doktora öğrencisi, öbürü halen doktor olan iki ***"adjutant" -refakatçi***- ile birlikte gelir. Sınav üniversitenin büyük auditorium (konferans salonu) unda yapılır. Üniversitenin bütün öğretim kadrosu ve ayrıca olabildiğince doktorlar, üniversite kisveleriyle hazır bulunurlar. Soru bir tektir. Ve aday bu soruyu adjutantlarına (yaver) danışarak hazırladıktan sonra yanıtlar. Yanıt yeterli olduğunda üniversite rektörü, salon kapısındaki teşrifatçıya işaret eder. Bunun üzerine teşrifatçı elindeki tokmağı yere vurarak ***"hora est" -vakit geldi-*** diye bağırır. Bunun üzerine bütün salon ayağa kalkar. Aday, rektörün önüne giderek diz çöker ve elini ona uzatır. Rektör, onun elini ellerinin arasına alarak Latince yemin metnini okuyama başlar. Aday bunu tekrarlar. Bu sırada, üniversite Stockholm Belediyesinin bir organı olduğu ve İsveç kralı da Stockholm Belediyesinin konuğu olarak o kentte oturduğu için, kraliyet sarayından top atışı başlar ve kentin kiliseleri canlarıyla bunu kutlarlar.

Böylesine hermetik yapılanmış olan üniversitelerde- oluşan bilim de ezoterik (gizemli) özellikler kazanmıştır. Ve pozitif bilimlerin olsun, hukuk ve sosyal bilimlerin olsun. Batı ülkelerinde oluşturulmuş temellerine ulaşabilmek için bu ezoterik sistemin de edinilmiş olması şarttır, yoksa öğrenilebilenler ancak onların son ürünlerinden ibaret kalır.

ORDU

Silahlı kuvvetler de bir meslek olarak oluşmaya başladıktan sonra, yani XVIII. yüzyıldan bu yana hermetik özellikleri edinegelmişlerdir. Bugün hemen bütün orduların sıkısıkıya muhafaza ettikleri üniforma özellikleri, ayrıntılı ve baletize törensellikler, belirli konuşma ve davranış kalıpları, dışarıya anlamsız ve gülünç bile görünse, vatan için çarpışmaya ve kanını akıtmaya hazır olması gereken bu insanların motivasyonları için son derecede önemlidir. Bu törensellikler bazen çok anlamsız, hatta barbar özellikler gösterebilirler.

Örneğin Alman ordusundaki ***"zapfenstreifen"*** töreni kökeninde meyhanelerde içmekte olan askerlerin kışlaya dönme saatini belli eden boru ötüşünden ibaretti. Bugünse bu tören emekli olan subayların onuruna, zaman zaman meçhul asker için de yapılan bir tören halini almıştır. Gece karanlığında ellerinde meşalelerle esas duruşa geçen büyük üniformalı kıta, komutla miğferlerini çıkarır ve diz çöker. Ondan sonra da uzun bir trompet slosu başlar. Bütün askerler diz çökmüş olarak, ellerinde meşaleler ve başları açık olarak soloyu dinlerler.

Amerika'nın West Point Askeri Akademisi'nin törenleri, İngiliz donanmasının günbatımı törenleri, bizim ordumuzun sancak devir teslim törenleri ve Harp Okulunun, Mustafa Kemal'in numarası okunduğunda ***"İçimizde"*** diye cevapladıkları tören, bu tür törenlerin bir sanat gösterisi düzeyine ulaştığı en güzel örnekler olarak sayılabilir. **Tabiidir ki gösterinin baletize güzelliği dışında gerçek anlamını kavrayabilmek ve yaşayabilmek için o ordunun ezoterik denilebilecek yaşamına katılmış olmak gerekmektedir.** Bunlar hermetizmin insan ruhunun en derinlerine işlemiş köklerinin ne denli güçlü olduğunu bize göstermektedir.

Tıpkı akademik kuruluşlar gibi silahlı kuvvetler de hermetik çizgileri izlemekte ve bunun kaçınılmaz sonucu olarak kendi içinde ezoterik bir tutum da geliştirmektedir. **O kadar ki birbirleriyle düşman olan orduların askerleri birbirlerini kendi ülkelerinin devlet adamları ya da politikacılarından daha iyi anlayabilir hale gelirler.** Orduların bu hermetik modellere yatkınlığı, akademik kurumların

---

[1] http://www.newfoundations.com/Gaudeamus.html
Gaudeamus igitur
Juvenes dum sumus Juvenes dum sumus
Post jucundum juventutem Post jucundum juventutem
Post molestam senectutem Post molestam senectutem
Nos habebit humus. Nos humus habebit.

nedenlerinden farklı olarak daha biyolojik nedenlere bağlıdır. Çünkü bir ordu, her şeyden önce kendi bireyleri arasında en iyi iletişim sistemini bulmak ve bu yolla hareket etmek zorundadır. En iyi iletişimi sağlayabilmek de insanın doğası gereği oluşturabileceği bir iletişim sistemiyle mümkündür. Aynı kuralların öbür sonucu da işte hermetik kuruluşlardır. Bunu açıklamaya çalıştığımızda hermetizmin neden özellikle de belli bir uygarlık türünde ve bir aşamadan sonra böylesine çekici bir nitelik kazandığını da açıklamaya yaklaşmış oluruz.

HERMETİZMİN NEDENLERİ VE BUNDAN SONRASI

Çeşitli canlı türlerinin doğada kendi yapısal özellik ve yeteneklerine bağlı olarak aralarında belli bir iletişim ve etkileşim düzeni kurmaya çabaladıkları kolaylıkla gözlenebilmektedir. Koyunların bir araya gelişlerinde belli bir geometrik düzen, sığır ve mandalarınsa bir başka geometrik düzen izledikleri kolaylıkla görülebilir. Telgrafın tellerine konan kuşların konuş biçimleri, tel üzerinde dizilişleri de türlerine özgü olarak farklı farklıdır. Sığırcıkların duruşu başka, kırlangıçlarına başkadır. İşte bu, her türden olan canlının birinci kaygısı olan türü ve tür yoldaşlarını korumak ve onların arasında da korunmak kaygısının sonucudur. Her birey kendi fizik yetilerine uygun olarak öbür bireyleri en iyi görebileceği konumda durmak ister ve onların belli davranışlarını kendi davranışlarını belirleyici sinyaller olarak alır. Ancak öbür bütün canlılarda kolaylıkla izlenebilen ve birkaç yüzyıldan beri de bilimsel olarak araştırılabilen bu özellikler, sözkonusu insan olunca zorlaşmaktadır. Çünkü insan konusunda dinlerin, inançların, felsefelerin ve ideolojilerin öngörüş ve yargıları bulunmaktadır ve bilim adamları da bu yargılan atlayarak incelemelere kolay kolay başlayamazlar. Bu yüzden insanı tür olarak incelemeyi görev edinmiş olan bilim, **antropoloji** (insan bilimi) en genç bilimlerden biridir. Ve insan toplumlarının incelenmesine yönelik sosyoloji, pedagoji sosyal psikoloji gibi bilimler ise daha disiplinlerini son zamanlarda, kurmaya başlamışlardır.

Antropolojinin daha en başlarda sağladığı gözlem malzemesi insanların da tıpkı tellerdeki kırlangıçlar gibi, ya da çayıra yayılmış mandalar gibi kendi türlerini en iyi koruyabilecekleri bir toplumsal örgütlenme modelini izlediklerini ortaya çıkarmıştır. **Büyük kentler, metropol yerleşim birimleri, büyük ülkeler ve devletler ve hatta küreselleşme üzerinde yapılan bütün spekülasyonlara karşın <u>insanın en iyi iletişim kurabildiği ve kendisini güvende ve sağlıklı hissettiği topluluğun 200-800 arası bireyden oluşan bir grup olduğu anlaşılmaktadır.</u> Bu sayıdan az olan grup yeterli güveni sağlamamakta, daha büyük olan bir grupta da iletişim kopmakta ve bireysel farklılaşmalar artarak iç güveni ortadan kaldırmaktadır.**

<u>İşte uygarlığın belli bir aşamasında, belli bölgelerdeki hızlı değişim, kentsel yerleşme birimlerinin doğuşu, kentsel yerleşimler arasında ve kentsel yerleşim bölgeleri arasında ticaret ve zanaatların sürekli insan gidip gelmelerine yol açması, kitlesel göçlerin ve istilaların oluşu, özellikle de en hareketli yerleşim ve bölgelerden başlayarak toplumun bütünü içinde çok etkin ve aktif kalmakla birlikte ondan gene de daha özel ve özgün olmak, gene de yapayalnız kalmadığının güvencesini elde tutabilmenin hemen tek çözümü olarak alt-grup oluşumunu ortaya çıkarmıştır. Özellikle altı çizilerek belirtilmesi gereken, bu alt gruplarda çok güçlü toplumsal duyguların da mutlaka bulunması ve özenle saklanması gerektiği gerçeğidir. Bu alt gruplarda çok sıkı iç disiplinde en hafif gevşeme derhal **"Anti-sosyal"** dediğimiz toplumsallaşmaya karşı bireylerin buralara dolmasına ve bu bireylerin özelliklerinden ötürü de grup bağlarının hızla zayıflamasına ve çözülmelere yol açar.</u> İşte bu yüzden, ilk çıkış günlerinde daha başka toplumsal ve ekonomik zorlamalar da bulunmakla birlikte hermetik kuruluşların bu modeli bu ekonomik alt nedenler ortadan kalktıktan sonra da sürdürmeleri ve bütün hermetik kuruluşların temel ortak özelliği olan kapalı ezoterik sistemlere sıkı sıkıya bağlanmalarının altında yatan gerçek neden bizce budur.

Bu yüzden ticaret ve şehirleşmenin ilk oluştuğu bölgeler önce ekonomik ve sosyal bazı zorlamalara da bağlı olarak bu modeli geliştirmişler ve giderek büyük anakaralar arası imparatorluklar geliştikçe altyapı nedenlerinin ortadan kalkmasına karşı bu modele daha da sıkı sarılmışlar ve ondan sonra toplumların bütün kargaşa ve karmaşa dönemlerinde ve onu izleyen konsolidasyon (uzun vadeli anlaşma) dönemlerinde hemen aynı yapılar bir gereksinim ve toplumsal yapılaşma modeli olarak ortaya çıkmışlardır. **Tarihin bize gösterdiği bu resme bakıldığında globalleşme ya da küreselleşme denilen gelişmenin bütün insanlar arasında sınırsız bir birlik ve kardeşlik doğuracağı, iletişim**

devrimi sonucunda bütün insanlığın büyük bir köye dönüşeceği gibi beklentiler bize hiç de gerçekçi görünmüyor. Bize kalırsa insanlık yakın ve uzak gelecekte çok daha büyük bir hızla alt gruplara bölünecek ve kendi biyolojik yapısı gereği doğrudan doğruya hissedebileceği güvenliği onlarda arayacaktır.

Önemli olan bu gruplaşmaların olabildiğince akıl yolunda örgütlenen birlikler olabilmesidir. Aklın, düşüncenin ve bilginin üstünlük ve egemenliğini amaç edinecek alt gruplar kuşkusuz ki geleceğin uygarlığını daha umutlu ve aydınlık uruklara doğru götürebilirler. **Böyle temel ideallerden yoksun gruplaşmalar ise şovenizme, fanatizme ve tümüyle akıldışı bağnazlığa da açılabilirler.** Çevremize biraz daha eleştirel bir bakışla **ülkemizdeki akıldışı tarikatlardan**, Amerika'da toplu intiharlara kalkışan akıldışı tarikatlara kadar çeşitli belirtileri bulmakta zorluk çekmeyiz. Bunların arasında akıl yolu gruplarının ilerideki aydınlanmanın tohumlarını taşıyacakları da kolaylıkla anlaşılabilir.[2]

Alıntı yaptığımız yazı günümüzdeki olayların yorumunun hermetik özellik gösteren kuruluşları kontrol edilebilme aşamasında ele alınması için yapıldığını göstermektedir. Görülen o ki, kendi bünyesinde ezoterik sitemleri oluşmuş kuruluşlar kolay kolay bertaraf olmadıkları gibi, yenilenme içerisinde daha kuvvetlenerek çıktıkları tarih içerisinde görülmektedir.

Görülmeyene baskı yapmak gizlenmeyi artır.

Sonuçta ezoterik grup ezilme ve etkilenme durumunda uzun vadede sessizliğini korurken daha sonra tehlikeli biçimde veya bünyesindeki gizini artırarak hayatına devam eder. Giz hiçbir şekilde kaybolmaz. Çünkü gizem insan ırkının zevk aldığı tadına doyamadığı bir duygudur.

İhramcızâde İsmail Hakkı

[2] **BABAOĞLU Ali** Hermetizm [Kitap]. - İstanbul : BDS, 1997,s. 135-140